

A szellemi tulajdon védelme: szerzői jog és szabadalmi jog,
avagy miért szabadalmaztatnak egyre ritkábban a magyar (és nemcsak a magyar) kutatók

Darvas György

darvasg@iif.hu

2011/1

A szellemi tulajdon védelme: szerzői jog és szabadalmi jog,
avagy miért szabadalmaztatnak egyre ritkábban a magyar (és nemcsak a magyar) kutatók

Darvas György, MTA KSZI

A szellemi tulajdon védelmét kétféle jogszabály biztosítja: a szerzői jog és a szabadalmi jog. A kettő különböző tevékenységi területeket fed le. A kutató-fejlesztő tevékenységek fejlődésével egyre több az átfedés a kétféle szabályozás hatálya alá tartozó tevékenységek között. Ennek következtében egyre több anomália mutatkozik a kétféle szabályozás alkalmazásában. A kutató-fejlesztő sok esetben nehezen tud dönteni a kétféle jogvédelem igénylése között. Mindkettő igénybevétele az esetek többségében kizárja egymást. Ezért választásra kényszerül és kompromisszumot kénytelen kötni. A gyakorlat azt mutatja, hogy a kutatók egyre ritkábban élnek a szabadalmi jog által biztosított szellemi tulajdon védelem lehetőségével. A kétféle jogi védelem összehasonlításával azt kívánom elősegíteni, hogy világosabbá váljanak ennek a fokozódó egyoldalúságnak az okai.

A szellemi tulajdon védelmének kétféle jogi szabályozása körüli anomáliák az elmúlt egy-két évtizedben először annak kapcsán merültek fel, hogy nem volt (ma sem) egyértelmű, a számítógépes programok vajon melyik kategória védelme alá tartoznak, tartozzanak. A kétes hovatarozású szellemi termékek köre azóta bővült (l. pl. a géntechnológia fejlődését: fajspecifikus genomok meghatározását, nyilvánosságra kerülését, és génebeszeti módszerekkel történő módosítási lehetőségeit). A jogalkotás egyik területen sem tudott lépést tartani az új típusú szellemi termékek megjelenésével. Ennek oka, legalábbis részben, az volt, hogy a vonatkozó nemzetközi konvenciók megújulásának hiánya megkötötte a nemzeti jogalkotók kezét.

Az alábbiakban néhány egyéb természetű különbséget hasonlítok össze. A különbségek magukban hordozzák azokat az előnyöket, illetve hátrányokat, amelyek amellet szólhatnak, hogy egy kutató, vagy –csoport melyiket válassza szellemi termékének védelmére. Némelyik különbség olyan ellentmondást hordoz magában, amely csak egységesített jogi szabályozással lenne feloldható.

A kétféle jogi szabályozást célszerű lenne közelíteni egymáshoz. Ennek formáját egységes szellemi tulajdon védelmi törvények jelenthetnék. Ez rövid távon és pusztán nemzeti keretek között nem megvalósítható. Mindkét jogintézményt nemzetközi konvenciók határozzák meg, amelyeket azonban minden ország maga épít be saját jogrendszerébe. Mindkettőt nemzeti törvények szabályozzák. Ezek országonként kis mértékben eltérhetnek, de alapvetően követik a nemzetközi konvenciókat. A kétféle jogi szabályozás egymáshoz való közelítése csak úgy képzelhető el, ha előbb nemzetközi szervezetek fogadnak el ajánlásokat. Ezek egyeztetése éveket igényel. Véleményem szerint az UNESCO és az ICSU lehetne az a két szervezet, amelyek felvállalhatnák az előzetes konzultációkat és az ajánlások előkészítését. A Tudomány Világfóruma lehetne javaslattevő. Ha nemzetközi szervezetek vállalják a munka finanszírozását, Magyarország vállalhatná a nemzetközi előkészítő munka koordinálását. Ezt követően a nemzetközi ajánlásokat át kell ültetni a nemzeti törvényekbe, amelynek a végigvitele szintén évekre telik. Eközben különböző országokban egymás mellett élhetnek az emitt már megújított, amott még a régi konvenciót követő jogszabályok. Ebből hosszú konfliktusok és átmeneti rendezetlen jogviszonyok adódhatnak. Érthető az ellenállás. Ugyanakkor hosszú távon a megújítás nem kerülhető el, mert a két jog közötti feszültségek a tudományos és a műszaki fejlődéssel csak tovább növekednek.

	Szerzői jog	Szabadalmi jog
A jogi védettség életbelépése	Publikálással automatikusan életbe lép.	Kérelmezni kell a védelmet.
Jogvédelem ára	Ingyenes	Fizetni kell érte.
Peer review	Megtiszteltetés, ha felkérnek valakit. Többnyire ingyen végzett feladat.	Fizetett tevékenység. Újdonságvizsgálat címén a kérelmező fizet érte.
Jogi kontroll	Peer review nélkül is védett. A szerzői jog nem kötődik a védett szellemi termék szakmai elismeréséhez. A publikált mű jogi védelmet élvez, a peer review a szakmai elismerésre terjed ki, de nem feltétele a jogi védettségnek. (Ez természetesen nem jelenti azt, hogy rangos folyóirat nem követelné meg a pozitív peer review-t. Viszont referátatlan írás is megjelenhet harmadrangú folyóiratban, magánkiadásban, interneten; zsürizetlen műalkotás magánkiállításon, saját honlapon, zuggalériában, stb. A szerzői jogi védelem ezeket is megilleti.)	A jogvédelem újdonságvizsgálat eredményéhez kötött. Ebben a folyamatban keveredik a védendő szellemi tulajdon szakmai és jogi elismerése. A jogvédelem csak a szakmai elismerést (pozitív újdonságvizsgálatot) követően léphet életbe.
A jogvédelem megadása	Szabad piacon történik. Akár piaci kiadó, akár a szerző saját maga nyilvánosságra hozhatja, az automatikus védelem életbe lép.	Állami monopólium.
Időbeli hatály	A szerző személyéhez kötődő jog időben korlátlan. Bizonyos jogok (a szerzőt, illetve jogutódját megillető honorárium, anyagi követelések) tekintetében a szerző halála utáni 70 év. Igénybejelentés nélkül, automatikusan érvényes az időhatár végezetéig.	Évente meg kell újítani, maximum 20 éven keresztül. 20 éven túl semmilyen védelem nem illeti meg.
Területi hatály	Az egész világra érvényes.	Csak azokra az országokra terjed ki,

		<p>amelyekre a szellemi jogtulajdonos kérelmezte. (Európában létezik eljárás arra vonatkozóan, hogy már kérhető az EU-ra kiterjedő védelem, és kidolgozás alatt van egy egységes Európai Unió szabadalmi védelmi törvény, másutt minden országban egyedileg kell kérelmezni.) Ezáltal a védettség megkerülhető, elég, hogy a feltaláló egyetlen aprócska szigetországot kihagyjon, egy oda bejegyzett off-shore cég büntetlenül (vissza)élhet a szabadalom tulajdonosának jogaival. (Jogi sziget lehet egy újonnan alakult állam is, amelyet bizonyos országok már elismertek, így azok jogalkalmazásának tekintetében már nem terjed ki rá a régi anyaországra érvényes jogvédelem, ami elkerülhette a szabadalmaztató figyelmét.)</p>
A jog fenntartása, megújítása és annak költsége	Automatikus és ingyenes.	A jog fenntartásáért és évenkénti megújításáért fizetni kell, évente emelkedő összeget, mégpedig minden országban, amelyre a védettséget kérték, külön-külön, az ott megszabott tarifák szerint.
Nyilvántartás	Nyilvántartást nem igényel	Nyilvántartást igényel
Mire terjed ki?	<p>1 A szellemi tulajdon megjelenésének <i>formájára</i> terjed ki, de nem védi annak tartalmát.</p> <p>2 A másolásra vonatkozik.</p>	<p>1 A szellemi tulajdon <i>tartalmára</i> vonatkozik, de formájában csak annyira, hogy szabadalmi közlönyben közzétett szövegére a szerzői jog szabálya érvényes.</p> <p>2 A felhasználásra vonatkozik.</p>
Felhasználás, idézés	A munkájuk eredményét többnyire a szerzői jog hatálya alá eső formában publikáló alap- és alkalmazott kutatók kiszolgáltattak a későbbi műszaki fejlesztőknek, akik ingyen fel- és kihasználhatják, majd értékesíthetik eredményeik	<p>A szabadalmi jog és annak tárgya piacon értékesíthető. A jog – hatálya idejére és földrajzi kiterjedésére – monopóliumot biztosít a tulajdonosnak az értékesítésre.</p> <p>Az értékesítés joga a tulajdonost akkor is megilleti, ha abban a</p>

<p>tartalmát, anélkül, hogy ennek jövedelméből az eredeti szerzők részesülhének.</p> <p>Az alapkutatói eredményeket védi az ellen, hogy ne lehessen a publikáció szövegét szó szerint felhasználni. Nem nyújt viszont védelmet az ellen, ha valaki, például, kifejlesztett egy molekulát, publikálta a szerzői jog hatálya alatt, majd azt mások gyógyszerre, növényvédőszerre, stb., fejlesztik és szabadalmaztatják; utóbbiak úgy adhatják el szellemi terméküket, hogy abból az eredeti molekulát kifejlesztő alapkutató nem részesedik.</p> <p>A publikált szöveg tetszőleges része szabadon idézhető, a forrás megjelölésével. Anomáliája a szabályozásnak, hogy ebbe beletartozik, hogy ha az idézett szövegrészen belül egy matematikai, fizikai, vagy kémiai képlet található – amely esetleg a szerző többévi kemény szellemi munkájának a tömör formában kifejezett eredménye – az az idézet részét képezi, de ha ugyanitt egy vázlatos rajz, vagy, egy pillanat alatt elkattintott fotó, mikroszkópos, vagy röntgenfelvétel ábrája szerepel, annak az idézett szövegben történő újraközléséhez az eredeti ábra jogtulajdonosának engedélye szükséges.</p> <p>Szélsőséges példaként, egy $A_xB_yC_z$ összetételű molekula képlete minden további nélkül idézhető egy kémiai közleményben; ha ugyanezt a szerző a molekula térszerkezetét ábrázoló grafikával vagy modellel mutatta be, az már a szabályt szigorúan véve engedélyköteles.</p>	<p>szerzői jog hatálya alá eső szellemi termék tartalmát használta fel. Semmi nem kötelezi arra, hogy az utóbbi tulajdonosát részesítse az eredménye felhasználásával nyert jövedelemből.</p> <p>Egy molekula kifejlesztése önmagában a szerzői jog hatálya alá tartozik, annak biológiai hatását azonban már szabadalmi jogvédelem alá lehet helyezni.</p> <p>Hasonlóan, egy génebézési eljárás leírása szerzői jogi hatályú, de egy segítségével nemesített növényfajta a szabadalmi jog hatálya alá tartozik.</p> <p>Egy kiállításon bemutatott sík-, vagy térbeli egyedi forma képzőművészeti műalkotásnak számít és a szerzői jog hatálya alá tartozik, de ugyanezt a formát iparművészeti alkotásnak tekintve, rá formavédelmi oltalom kérhető a szabadalmi jog szabályai szerint.</p> <p>A szabadalmi közlönyből a szerzői jog szabályai szerint szabadon idézhető egy bejelentés szövege. A tartalmára nem vonatkozik 70 éves szabály. Ha valamely évben, vagy valamely országban a tulajdonos nem újította meg a védelmet, (vagy letelt a védelemnek korlátot szabó maximális 20 év) bárki ingyen felhasználhatja.</p>
---	---

A kotta részlete idézhető a zeneszerző, illetve jogutódja hozzájárulása nélkül, a zenemű azonban nem játszható el nyilvánosság előtt ennek mellőzésével.

A jog – és ez, ha különböző formákban is, de áll valamennyi ország jogrendszerére – bizonytalan az új technikák megjelenésének a szellemi tulajdon védelmére gyakorolt hatása kezelésében. Bátortalan és ellentmondó intézkedésekkel viszonyul hozzá. Például, egy zeneszám jogtiszta rögzíthető házi használatra a rádióból, egy film a televízióból, hiszen a magyar jog – és több másik országé – beépítette a jogdíjat, átalány formájában, az adathordozó árába. (Nota bene, ezt a díjat az is megfizeti, aki nem jogvédett információ tárolására, hanem például saját tudományos eredményei adatainak a rögzítésére használja ugyanezt az adathordozót.) Ugyanennek a zenei műnek, filmnek, stb. a letöltése az internetről, ugyanezre az adathordozóra nem jogtiszta tevékenység. Hasonlóképpen nem jogtiszta számítógépes programok „ingyenes” letöltése és tárolása ugyanezekre az adathordozókra, pedig árukban benne foglalják a jogdíj átalány.

Visszatérve az ábrákra, tovább bonyolítja a helyzetet, hogy az ábra reprodukálást – szemben a szöveges információéval – a szerző halála után 70 év elteltével is korlátozza a szerzői jog. Balassi Bálint összes műveit szabadon lehet közölni, mert halála óta eltelt több mint 70 év. Kortárs, M.S. mester képe szabadon

	<p>fényképezhető és publikálható, ha az egy templomban látható, mert közterületnek számít, de a tulajdonos engedélye szükséges hozzá, ha magántulajdonban van, beleértve a közgyűjteményeket és azok tulajdonosait (múzeumokat) is.</p> <p>Számos régészeti lelet került közterületről múzeumok, azok kőtárai tulajdonába. Emiatt régészeti, történettudományi publikációkban rendszeresen találkozhatunk a szerzők által készített kézi rajzokkal, mivel ez a saját munkájuknak tekinthető, ahelyett, hogy a tárgy fotóját közölnék ugyanott, mert utóbbihoz a tulajdonos engedélyére lenne szükség, amelyért pénzt kérnek. (Pl. az Akropoliszon bármely régész készíthet felvételeket, az ugyaninnen a berlini Pergamon Múzeumba került kőfaragványok fotójához a Múzeum engedélye szükséges, de rajzmásolat szabadon készíthető róluk.)</p>	
<p>Formai követelmények</p>	<p>A szerzői jog hatálya alá eső írás, műtárgy formája – az adott műfaj és szakma konvencióinak tiszteletben tartásával – szabadon alakítható, megfogalmazható. A jog megszerzésének egyetlen kritériuma a nyilvánosságra hozatal. Annak pillanatától megilleti a védelem, függetlenül attól, hogy mit tartalmaz és milyen formában.</p>	<p>Szigorú formai megkötések vannak, amelyek némelyike a többnyire szerzői jog hatálya alá eső publikáláshoz szokott kutatók számára adott esetben meghökkentő. Ilyen például a határozott, vagy határozatlan névelő, bizonyos kötőszavak használatának, írásjeleknek, igeragozásnak az előírása, vagy az ábrákon a méretjelölés tilalma. Néhány példa a szabadalmi bejelentés készítéséhez kiadott útmutatóból (<i>Útmutató feltalálóknak, A szabadalmi bejelentés</i>, MSZH, Budapest, [év nélkül], összeállította dr. Gács János, ISBN 963 9157 06 6, 21 old.):</p> <p>„Az igénypont formailag, mondattanilag általában egyetlen</p>

		<p>mondatból, de két részből, <i>tárgyi körből</i> és <i>jellemző részből</i> áll. A tárgyi kört és a jellemző részt az „azzal jellemezve, hogy”, illetve „amelyre jellemző, hogy” szavak kötik össze.”</p> <p>„Az igénypontban a jellemzőket első alkalommal határozatlan névelővel vagy névelő nélkül kell feltüntetni. A továbbiakban ezen jellemzőket határozott névelővel kell ellátni.”</p> <p>„... igénypont-szerkesztési szabály is, hogy az intézkedéseket (jellemzőket) többes szám első személyű igealakban kell megadni ...”</p> <p>„a rajzok nem tartalmazhatnak méretjelölést, szöveget, kivéve a megértéshez szükséges rövid, egyszerű szavakat (mint „víz”, „gőz”, „A–B metszet”, „nyitva”, „zárva”), továbbá a blokkvázlatok és a folyamatábrák megértéséhez szükséges feliratokat;”</p> <p>„A rajzokon szereplő hivatkozási jeleket a leírásban gondolatjelek, aláhúzások, idézőjelek, zárójelek stb. nélkül kell alkalmazni, közvetlenül a megnevezés előtt.” „... a rajzokon valamennyi hivatkozási jel (szám, betű) legyen egyszerű és világos, a számok és betűk mellett zárójelek, körök és idézőjelek nem alkalmazhatók, ...”</p> <p>A szabadalom általában valamilyen műszaki újdonság, eddig még meg nem valósított technika, vagyis a már megvalósított műszaki fejlesztések előtt járó szellemi termék számára hivatott védelmet biztosítani. Ezért meglepőek olyan idejétmúlnak tűnő megkötések, amelyek már létező technikai lehetőségeket zárnak ki a szabadalmi igény benyújtásából.</p>
--	--	--

		<p>Ilyen például a színek használatának kizárása, (akár olyan esetben is, ha a feltaláló történetesen egy új fajta színes monitort, színátviteli technikát, újfajta színes nyomtatót, vagy fotoeljárást szeretne szabadalmaztatni) miközben a színes nyomtatás már nemhogy élenjáró technika, hanem a mindennapok gyakorlata; vagy ugyanígy árnyékolás használatának tilalma a fénymásolás és nyomtatás mai technikai szintjén:</p> <p>„a rajz minden része sötét, jól látható, tartós, egyenletes vastagságú vonalakkal készüljön, ne legyen rajta színezés vagy árnyékolás, ...”</p> <p>A szabadalmi leírásban közlendő innováció tartalmi újdonságához nem kapcsolódó formai megkötések nem hatnak bátorítóan a szabadalmaztatástól amúgy is ódzkodó kutatók számára. Elhagyásuk nem érintené érdemben a szabadalmi igény elbírálását, mint ahogy a tudományos folyóiratcikkek tartalma is érdemben elbírálható ilyenfajta nyelvtani és formai megkötések nélkül. Annál is inkább, miután éppen a szabadalom az, ami az igénybejelentés tartalmát hívatott védeni, szemben a szerzői joggal, amely a formai megjelenését védi, és éppen formai megkötések nélkül.</p>
<p>Mi ellen véd? Mit biztosít?</p>	<p>Jogi védelmet biztosít az ellen, hogy a szerző, művész írását, alkotását a törvényben szabályozott feltételeken kívül másolhassák.</p> <p>Ez megfelelő védelmet jelent irodalmi művek, és egyéb művészeti alkotások másolása, kereskedelmi terjesztése ellen. Hátránya, hogy nem nyújt viszont védelmet tudományos írások</p>	<p>Jogi védelmet biztosít az ellen, hogy a szabadalom tulajdonosának szellemi termékét mások bármilyen formában felhasználják, gyártsák és abból jövedelmet húzzanak. Biztosítja továbbá a szabadalom tulajdonosának, hogy ezt a jogát eladja, részben, vagy egészében átruházza.</p> <p>Ezek a jogok ott és azon időhatáron belül illetik meg a tulajdonost,</p>

<p>tartalmának, vagyis szellemi hozzáadott értékének felhasználása ellen. Előbbiek számára honoráriumot biztosít jogszerű másolás esetére, amely jó esetben megélhetést jelenthet az alkotók számára. Kutatók tudományos műveikért az esetek többségében nem kapnak honoráriumot, vagy éppenséggel kutatási költségvetésükből maguk fizetnek a publikálás lehetőségéért, könyvekért pedig olyan minimális mértékű honoráriumot kapnak, amely nincs arányban sem a ráfordított idővel, sem a hozzáadott szellemi értékkel.</p> <p>A szerzői jogi védelem alatt álló szellemi termék tulajdonosának törvényben biztosított joga, hogy ha tudomására jut, hogy művének másolásával visszaéltek, bíróságon jogorvoslatot kérjen és kapjon. A törvényadta jog azt jelenti, hogy nem kell érte tennie, nem kell érte fizetnie, a jog a törvény erejénél fogva megilleti. A jogvédelem költségeit (perköltség, jogi képviselő díjazása) viszont magának kell viselnie.</p> <p>Kutatás szellemi termékének (tartalmának, eredményének) felhasználása ellen a törvény nem véd, és nem is lehet ellene jogorvoslatot kérni. Erre csak a szabadalmi jog keretében lenne lehetőség, azonban az alap-, és legtöbb esetben az alkalmazott kutatások eredményei nem formálnak alapot szabadalmi bejelentésre, mert még nem tudják a lehetséges felhasználás végső formáit megadni. Szabad prédái a fejlesztőknek.</p>	<p>amely országokra a szabadalmi bejelentést megtette és megkapta, és ameddig a védettség fenntartásáért díjat fizet. Ahol és amikor ezt a védelmi díjat nem fizeti meg, szellemi tulajdona büntetlenül eltulajdonítható.</p> <p>A szabadalmi jog jelenlegi rendszere mellett annak védelmezői azzal érvelnek, hogy szemben a szerzői joggal, ők védelmet biztosítanak a szellemi tulajdon illetéktelen felhasználásával szemben, ezért indokolt, hogy ez díjfizetéshez legyen kötve. (A szabadalmi bejelentő költségeit növeli, hogy bizonyos esetekben – pl. külföldi bejelentés – a törvény kötelezően előírja szabadalmi ügyvivő szolgáltatásának igénybevételét is.)</p> <p>Valójában a szerzői jog ugyanezt biztosítja a szerzői jog tulajdonosainak a szerzői jogi törvényben meghatározott illegális felhasználások ellen, díjfizetés, területi és időbeli korlátozás nélkül.</p> <p>Gyakorlatilag, a szabadalmi jog sem biztosít többet, mint a jogi keretet a jogérvényesítéshez, a szabadalmi törvényben nevesített jogtalan felhasználások esetében. Tényleges jogi védelemről akkor beszélhetnénk, ha a díjfizetés ellenében a díjat beszedő szabadalmi hivatal (jelenlegi nevén Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala) jogi képviselőt biztosítana és a perköltségeket vállalná a megkárosított jogtulajdonos helyett. Ez ma nem így van, a szabadalmi jog tulajdonosának éppúgy magának kell ezeket a költségeket viselnie, mint a szerzői jogában megsértettnek, aki nem fizet azért, hogy törvényben biztosított joga megillessen. (Erre azért lenne szükség, mert a feltalálók</p>
--	---

		<p>kiszolgáltatott helyzetben vannak szabadalmukat jogtalanul felhasználó, monopolhelyzetben lévő cégekkel szemben. Azok külföldi bíróságon, idegen nyelven, céges költségen megfizetett ügyvédekkel olyan, évekig elhúzható perekbe kényszeríthetik a magánzó szabadalomtulajdonost, amelyben tönkremegy mielőtt a jogos perét megnyerhetné. Ilyenkor a díjszedő hivatal, mint jogvédő sehol sincs, a kiszolgáltatott feltaláló magára van utalva.)</p> <p>A szabadalmi díj és az általa biztosított szellemi tulajdon védelme, egy kissé sántító, de valóságos hasonlaltal olyan, mintha a büntetőjog csak akkor szankcionálná ha egy betörő a lakásból ellopja a tulajdonos ingóságait, ha a lakás biztosítva volt; biztosítási díj fizetése nélkül a lopás szabad lenne, és a tolvaj sem büntetőjogi, sem polgári jogi értelemben nem lenne perelhető. Szerencsére az ingó és ingatlan vagyonhoz való jogot a törvény nem köti biztosításhoz, a tulajdonához való jog a törvény erejénél fogva megilleti a tulajdonost. Az egyetlen kivétel ez alól a szabadalomhoz fűződő jog. A szabadalmi jogról szóló törvény olyan kivételnek számító jogszabály, amely díjfizetéshez köti, hogy a törvényben foglalt tulajdonjogi védelem vonatkozzon a szellemi termék tulajdonosára. Ez a jog csak azt illeti meg, aki azt az arra illetékes nemzeti hivatal(ok)nál biztosította. (V.ö. fentebb a jogi és a szakmai elismerés összekeveredését.) A szerzői jog a példa arra, hogy szellemi tulajdonhoz fűződő jog nem csak ily módon védhető.</p>
--	--	---

Az utolsóként felsorolt példa illusztrálja leginkább, hogy a szellemi tulajdon védelme egymáshoz közelítő jogi szabályozással lenne megnyugatóan megoldható. Mindkét formának vannak előnyei és hátrányai. Mindkét törvényben vannak megőrzendő elemek, mindkét törvény kiterjed olyan sajátosságokra, amelyek csak a szerzői jog, illetve csak a szabadalmi jog esetében relevánsak. Mindkét törvényben vannak egyszerűsítésre szoruló elemek. Mindkét szellemi jogvédelmi formában vannak olyan elemek, amelyeket elvetve esetleg a másiktól átveendő megoldással lehetne pótolni. Ugyanakkor mindkét törvényben vannak olyan szabályozások, amelyek hatékonyan alkalmazhatóak lennének egy egyesített szellemi tulajdon védelmi törvényben, akár a most még a másik hatálya alá tartozó esetben is. Egy ilyen törvény rugalmasan alkalmazkodhatna a mai kor tudományának és technikájának követelményeihez, évtizedekre kiküszöbölhetné a mára felgyülemlett anomáliákat. Utóbbiakból ehelyütt csak egyes illusztratív példákat konkretizáltam.

Az anomáliák egyrészt abból adódnak, hogy a szerzői jogot eredetileg irodalmi alkotásokra találták ki, ezt terjesztették ki más művészeti alkotásokra, majd alkalmazták – változó sikerrel – tudományos művekre is, amelyeknek megvannak a maga specifikumai, és amely specifikumok elkülönítendőek lennének a műalkotásokéitól; a szabadalmi jog pedig a műszaki alkotások védelmére született, és onnan terjedt át – szintén változónak ítélnélhető sikerrel – más tudományágak termékeire. Az anomáliák nagyjából pedig abból adódnak, hogy a kétféle szellemi tulajdonvédelmi forma nem használható kaptafaként a ma tudományának minden esetére, és egy egységes szabályozás talán megoldást találna az alapkutatók szellemi termékeinek védelmére is – amennyiben erre nemzetközi szervezetekben konszenzusra lehetne jutni és ajánlásokat elfogadni.

2011. március